

Antoni Jesús Aguiló

INVESTIGADOR EN FILOSOFIA POLÍTICA DE LA UIB

Solidaris

Text: **Miquel Ripoll Perelló**

PALMA Antoni Jesús Aguiló, investigador en Filosofia Política de la UIB, acaba de presentar la seva tesi, *Processos de globalització, democràcia radical i emancipació humana en la teoria social i política de Boaventura de Sousa Santos*. Hi analitza l'obra del sociòleg portuguès i planteja la necessitat de difondre un nou sentit comú polític que privilegi la solidaritat, la participació i la interculturalitat.

La globalització actual s'ha revelat com un procés generador de grans desigualtats a escala planetària, un procés en què la incertesa, el risc i l'exclusió creixen de manera exponencial. Quins canvis són necessaris per fer front als reptes del segle XXI?

Des de les darreres dècades del segle XX i fins als nostres dies, la globalització neoliberal ha estat i és una autèntica arma de destrucció massiva: dels drets econòmics i socials de les persones, del sector públic, de la diversitat cultural dels pobles i del medi ambient. Arreu del món hi ha hagut importants retrocessos socials, ambientals i democràtics. Superar les conseqüències negatives del capitalisme neoliberal globalitzat és el gran repte del segle XXI. La crisi global que estam vivint representa el fracàs del neoliberalisme econòmic i ideològic i ens brinda una oportunitat per reflexionar críticament sobre quin tipus de societat i valors volem. Les transformacions necessàries impliquen aprendre maneres de pensar i actuar basades en la potenciació de la participació democràtica, la promoció de la sostenibilitat econòmica i ambiental, i l'educació per a la igualtat en la diversitat. Es tracta, com diria Boaventura Santos, de crear un nou sentit comú emancipador solidari i participatiu per fer front a les desigualtats estructurals de poder i recursos, a la insostenibilitat ecològica i a les formes de sociabilitat empobrides que genera la globalització neoliberal.

Quins elements aporta l'obra de Boaventura de Sousa al pensament social i polític actual?

Les aportacions de Santos al pensament crític contemporani són nombroses, entre les quals cal destacar: una actitud socialment inconformista, desnaturalitzadora de les ideologies domi-

Antoni J. Aguiló, investigador en Filosofia Política, ha presentat la tesi sobre Boaventura de Sousa Santos. Foto: UIB

“El moment actual exigeix enriquir la democràcia”

Antoni Jesús Aguiló analitza en la seva tesi doctoral la importància del pensament del sociòleg portuguès Boaventura de Sousa Santos per entendre la globalització i la necessitat de crear un nou sentit comú polític solidari i participatiu

nants que mantenen l'actual estat de coses i històricament antifatalista, per a la qual el futur es pot decidir i construir; una teoria social i política compromesa amb les lluites dels oprimits i discriminats; amb un ideal i una pràctica radicalment democràtica, superadora dels espais d'autoritarisme, desigualtat i exclusió; amb l'enfortiment dels drets humans; amb la reivindicació d'una interculturalitat postcolonial que posi en diàleg diferents persones, coneixements i experiències del món; amb el projecte d'una societat postcapitalista. El conjunt de les seves aportacions pot sintetitzar-se en la proposta d'una teoria social i política crítica i solidària amb un món més democràtic, just i plural; en la construcció, en

PERFIL

Repensar la política

Boaventura de Sousa Santos (Coimbra, 1940), sociòleg i catedràtic de la Universitat de Coimbra, és considerat uns dels intel·lectuals més importants de l'actualitat. La seva obra analitza els processos del món globalitzat i advoca per crear un nou "sentit comú" basat en la democràcia radical, la solidaritat i la participació social. •

suma, d'un pensament que no és d'adaptació, sinó de transformació i que s'articula a partir de tres eixos: la democratització, la descolonització i la desmercantilització de les relacions socials.

En plena crisi econòmica hem comprovat que el poder econòmic i polític està cada pic més deslligat dels ciutadans. Què implica l'actual context replantejar la democràcia des d'una òptica emancipadora?

La democràcia que coneixem, part essencial del projecte polític de la globalització neoliberal, és representativa, restringida i exclouent. Limita la participació democràtica al sufragi electoral, professionalitza la política, no promou la participació ni el control ciutadà i és capaç de conviure sense

problemes amb situacions d'exclusió i discriminació estructural. El moment actual exigeix enriquir i expandir la democràcia per fer-ne no només una forma de govern representatiu, restringida a les institucions polítiques, sinó una pràctica quotidiana de transformació social real. L'impuls de la participació social i ciutadana és una de les millors maneres d'aprofundir en la democràcia. Per això la democràcia emancipadora és fonamentalment radical i participativa. Promou els principis de reciprocitat, responsabilitat, diàleg, cooperació i convivència a partir de la transformació de relacions desiguals de poder en relacions d'autoritat compartida en tots els àmbits de la vida: del

Les transformacions necessàries impliquen aprendre maneres de pensar i actuar participatives”

l'it al carrer, com diu una consigna feminista. Això implica, entre altres coses, posar les bases per retornar a la ciutadania el poder expropiat pel neoliberalisme.

Com es pot fomentar en l'àmbit local la democràcia participativa? És possible combinar els nous espais de participació política amb les formes i institucions existents?

No es tracta de rebutjar la democràcia representativa, sinó de criticar-la perquè no és prou democràtica. A més de la radicalització, la tesi proposa l'articulació i complementarietat recíproca entre la democràcia representativa i la participativa. L'impuls de la democràcia participativa local depèn en bona part de la voluntat política de compartir el poder i crear mecanismes de participació directa, però també és cabdal que hi hagi un teixit associatiu (moviments socials, entitats associatives, assemblees ciutadanes, etc.) articulat i disposat a implicar-s'hi, com també la formació de sociabilitats educades en l'inconformisme reflexiu i competent. És un canvi gradual envers una cultura política participativa que avui es pot detectar en diferents àmbits (pràctiques democràtiques participatives, sistemes alternatius de producció, experiències d'informació i comunicació alternativa, entre d'altres) i que aposta per transformar lògiques de poder en relacions de reciprocitat i autoritat compartida. •